

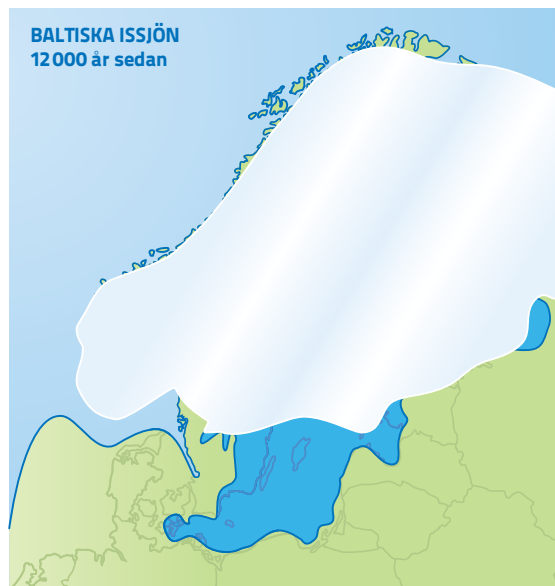
Tema 3. Vi höjer oss en smula

FAKTABLAD L2. Östersjöns utveckling

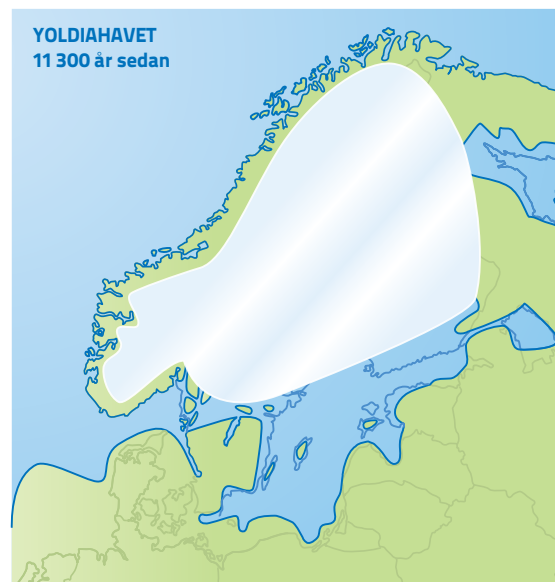
Baltiska issjön (13000 - 11570 år sedan)
När inlandsisen började smälta bildades först flera is-sjöar utanför isens södra och östra kanter.

De blev större och förenades så småningom till en stor insjö. Det första skedet i Östersjöns utveckling kallas Baltiska issjön.

Som vi kan se på bilden till höger låg Kvarken och Höga Kusten då fortfarande under isen. Detta skede hade tidvis förbindelse med Atlanten, men på grund av det stora tillflödet av smältvatten var vattnet i huvudsak sött.

Yoldiahavet (11570 - 10800 år sedan)
Då inlandsisen fortsatte att smälta öppnades en förbindelse till Atlanten vid Billingen. Då skedde en snabb avtappning av stora mängder vatten från Baltiska Issjön och i och med det sänktes vattenytan till samma nivå som havet. Det kalla smältvattnet blandades nu ut med salt havsvatten och Yoldiahavet uppstod.

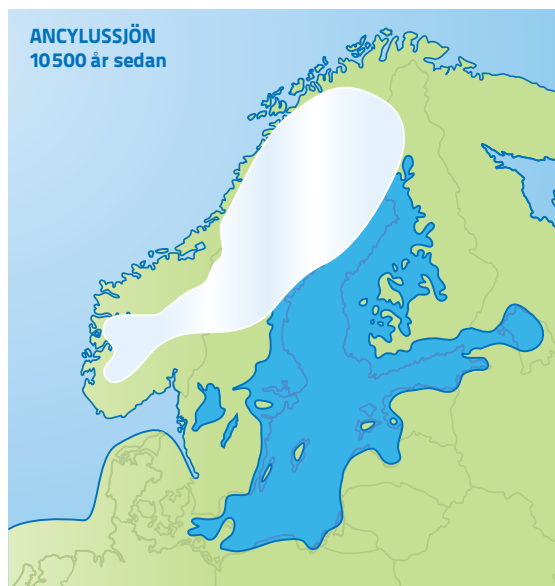

Östersjöns stadier och inlandsisens omfattning i Norden från Östersjöns första stadium till nutid.

Ancylussjön (10800 - 8000 år sedan)

Under denna tid var landhöjningen snabb och cirka 1000 år senare grundades sundet mellan Yoldiahavet och Atlanten upp och förbindelsen till havet bröts än en gång. Den tidigare havsviken blev återigen en söt-vattenssjö, Ancylussjön.

Ancylussjön hade sitt utlopp via Svea älv där det allt efter som landhöjningen fortskred utvecklades ett mäktigt vattenfall på 32 meter, det så kallade Svea-fallet. I sjöns södra del var landhöjningen långsam-mare, och bland annat på grund av smältvatten lades tidigare torrlagda områden där under vatten. När vattnet nådde området vid Öresund hittade sjön ett nytt utlopp via "Dana älv". Då slutade vattennivån att stiga och Svea älv torrlades.

Littorinahavet (8000 år sedan)

Samtidigt fortsatte de arktiska isarna att smälta, vilket höjde havsnivån och gjorde att havsvatten kunde flöda in via nuvarande Stora Bält.

Ancylussjön övergick till ett havsstadium och Sverige hade nu första gången landförbindelse mellan de södra och de mellersta delarna. Littorinahavet hade varmt bräckt vatten. Vid denna tid var klimatet varmt och ädla lövträd förekom till och med i Norrland.

Havsytan slutade så småningom att stiga men landhöjningen fortsatte, vilket igen krympte förbindelsen vid de danska sunden. Salthalten minskade långsamt och klimatet blev åter svalare. Östersjöns skede tog vid.

Östersjöns stadier och inlandsisens omfattning i Norden från Östersjöns första stadium till nutid.

Yoldiahavet, Ancylussjön och Littorinahavet har fått sina namn av snäckan *Yoldia arctica* samt musslorna *Ancylus fluviatilis* och *Littorina littorea* som varit vanliga under respektive stadium.